

BUDAPESTI MOZGÓKÉPEK

Milyen lesz az új állatkertünk?

(Saját tudósítónktól.) A budapesti Andrásy-ut végén, ott, ahol a régi Sugár-ut a Városligetbe torkollik, a régi állatkert helyén a székesfőváros nagy munkát végeztet. Az Állat- és Növényhonosító Társaság régi állatkertje helyébe a modern természettudomány kívánalma szerint egy hatalmas zoológiai kertet létesít, amely a nyugati államok hatalmas természetrajzi kulturintézményeit jóval felülmulva, Európa egyik legnagyobb és látványosabbja lesz.

Lendl Adolf dr., egyetemi tanár, a természetrajzi tudomány lelkes művelője tudását és külföldi tapasztalatait összegezve, a főváros megbízásából oly hatalmas kulturintézménnyel lepi meg országunkat, amelynek párját a kulturálmunkák egyikében sem találunk.

Nemes munkájában országoshírű, kiváló férfiak támogatják: *Body* Tivadar dr., székesfővárosi tanácsnok, *Kovács* Aladár és *Neuschloss* Kornél, akiknek képzettsége és közéleti tevékenysége a legteljesebb garanciát nyújtja arra, hogy a főváros csaknem másfélmillió korona áldozatkészségével egy olyan közintézményt létesítenek, amelynek híre, egy tudományos, mint látványossági szempontból az egész művelt világ figyelmét magára fogja vonni.

Nem lesz érdektelen, ha a nagy apparátussal bevezetett munkálatokról már most tájékoztatásul a következőket közlöm:

A építési munkálatok, a téli idő bekövetkezésével jelenleg szünetelnek, de azért már az eddig elkészített munkálatok nagyarányokban a kellő perspektívát nyújtják ahhoz, hogy megfelelő módon tájékoztathassuk a közönséget arról, hogy miféle hatalmas közintézmény lesz az új állatkertünk.

A régi bejáratnál szemben harminc méter magas kőszikla tömb tűnik a látogató szemébe. A mészkő és bazalt sziklák barlangjaiban helyesen elhelyezett vízzel telt árkokkal elkülönítve lesznek elhelyezve a nagyobb ragadozók egész tömege. A régi ketrecrendszer eltűnik s helyette minden állatcsoport a természeti szükségleteknek megfelelő módon, kellő milieuban lesz elhelyezve, vagy, hogy az állat életfunkcióinak minden tekintetben a legtermészetesebb módon fog megfelelni.

E sziklacsoporttól balra a városligeti tó új berendezésével fogja a szemlélő figyelmét teljesen lekötöni. Elöl kőrisfa cölöpökre helyezett hindupagoda áll. A teknősbékák, krokodilusok, aligátorok s más két lábuló állatok tanyája lesz ez. Ahol a fogságára kárhóztató állatok szabadon mozoghatnak nemcsak a tó vizében, de a homokos part csöndes, füvel s gyeppel beültetett szíkjában is.

Odább a vízi madarak tanyája lesz. Mind-egyik csoport eleven biológiai képet alkot. A sással kávéval benőtt tó partján, amely a vízi madaraknak fészekrakásra is teljesen alkalmas lesz, együtt látjuk hazánk vízi szárnyasait, vadlibák, vadkacsák külön fajai, a pelikánok, szalonkák, sirályok, székicserek fogják e részt élénkíteni.

Közvetlen tőszomszédságában lesznek elhelyezve a tropikus égali madarai: a flamingók, ibiszek, gólyák, marabuk stb.

Egy helyen homokos beszakadt homokospart vonja magára figyelmünket. A meredek part üregeiben a parti fecskék ayurayalagok s más hasonló helyen fészkelő madarak fogják látványossá tenni, az azelőtt korcsolyapályának használt tó környékét.

A ragadozók stellingeni módszer szerint tervezett helye, a ragadozó madarak pavillonja, a hatalmas aquarium, a vastagbőrnek keletindiai pagodája, amely Weuschloss Kornél műgye-temi tanár mesterei tervei szerint épült, a bölények ólja, a kisebb ragadozók háza, a majmok pavillonja stb., stb. Mind első sorban a természeti követelmények teljes kiegészítését célozzák, de úgy, hogy művészi szempontból is a legmagasabb igényeknek is teljesen megfelelnek.

A régi állatkert területén minden talpalatnyi föld a leghasznosabban lesz fölhasználva. Hegyes, ormos vidékek váltakoznak tág cserjés mezőkkel, patakok szelnek át itt is ott is a területet, virágos mezők, erdő részletek kontrasztikus változatai eleven tájképekkel kedveskednek a szemlélőknek, amelyek gazdagon meg lesznek népesítve, nemcsak Magyarország faunájával, de az öt kontinens ritka állat és madár fajával.

A hatalmas pálmaház a tropikus ős növényeit fogja bemutatni, más helyen a rovarok biológiai tüneteit figyelhetjük meg. Hatalmas laboratóriumok egészítik ki azt a hatalmas látványosságot, amelynek munkálatai csak 1911 augusztus havában lesznek készen.

*

Ugy értesültem, hogy az új állatkert megnyitása vagy augusztus 18-án, a király születése napján, vagy szent István-napkor fog megtörténni hatalmas ünnepek keretében, amelyek rendezése már csak azért is meg lesz könnyítve, hogy a betonból készült hatalmas sziklafalak belsejében kényelmes kávéházak, vendéglők lesznek elhelyezve s az állatkert fényes kivilágítással állandóan nyitva lesz éjjel-nappal s úgy a fővárosi, mint a vidéki közönségnek legkedvesebb szórakoztató helye lesz.

Mielőtt ismertetésemet befejezném, még csak egyet akarok megemlíteni. Az új állatkert igazgatósága programjába vette, hogy nemcsak világra szóló látványossággal fogja szaporítani Budapest szórakoztató helyeit, hanem az állattenyésztés, nemesítés és berendezések által gazdaságilag is úgy fog közreműködni, hogy a nagy befektetés mindenestre meg fogja hozni kellő gyümölcsét.

E gazdasági berendezések programjából különösen kiemelendő a strucentenyésztés meghonosítása, az európai és indiai (zebu) szarvasmarhák keresztezéséből származó fajok előállítás, a fajbaromfi nemesítése, a vadszükséglet ki-elégítése, a fajúlovak és kutyák elárulásra való nevelése.

Szóval a magyar főváros új intézménye nemcsak látványosság tekintetében, de gazdasági és tudományos szempontból is Európa első kulturintézménye lesz.

Németh István.

A szegedi utak a kereskedelmi költségvetésben.

A képviselőház pénzügyi bizottsága csütörtökön délután öt órakor folytatta a kereskedelmi tárca költségvetésének tárgyalását. A tárgyalás során szó esett a Zombor—Szeged—Szabadka közötti országutak államosításáról is. Vojnich István báró tette szavát ezt és a bácskai országutakat. A mai pénzügyi bizottsági ülésen Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter és Láng Lajos elnök is részt vett. A napirenden a kereskedelmi tárca folytatásos tárgyalása volt. A kereskedelmi minisztérium nevében részt vettek az ülésen Kálmán Gusztáv államtitkár, Settina Gyula, Martin Sándor és Kerékgyártó István. A bizottság elfogadta a költségvetés második, harmadik, negyedik és ötödik cimeit. Aztán Heltai Ferenc kijelentette, hogy a tegnapi ülésen az államvasutakkal kapcsolatban mondott beszédével senkit sem akart támadni, csupán a szakszerű adatokat sorolta föl. Ezután az előadó részletesen ismertette a költségvetést, mely abban kulminál, hogy az ország közútainak hálózatát fejleszteni kell. Részletesen ismertette továbbá az utak forgalmát és említést tett az utadó-törvény revíziójáról is. A vagyonosabb törvényhatóságoknak a törvényben megengedett maximális utadónál nagyobb összeget kell fordítani az úthálózat fejlesztésére. Kossuth Ferenc rövid felszólalása után Vojnich István báró a bácskai utvonalakról beszélt. Kifogásolja, hogy a bácskai országutak nagy része csak két és fél három méter szélességű. Kíváncsian volna a bezdáni, zsabylai és szenttamási, zombori, szegedi és szabadkai utvonalak államosítása, továbbá a Kerény—Kossuthfalva—Topolya—Szabadka helységeket összekötő országutak rendezése. Vojnich beszédére Hieronymi nevében Martin Sándor reflektált. Azt mondja, hogy a bácskai utak két és fél, három méter szélessége éppen megfelelő, mert a kocsik a nap két különböző szakában mindig egy irányban közlekednek és forgalmi zavarok nincsenek. Aztal, hogy ezeket az utakat nem négy méter szélességűre építették, hanem csak két és fél, három méterre, lényeges megalkarítást értek el és ami a legfőbb, azt, hogy az utakat hosszabb távolságra ki lehetett

építeni. Martin válaszával a pénzügyi bizottság ülése véget ért.

Khuen és Lukács Bécsben. Budapest-ről jelentik: Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma este titkára kíséretében Bécsbe utazott. Lukács László pénzügyminiszter már délután utazott el Bécsbe. Mindketten részt vesznek a pénteken tartandó közös minisztertanácson.

Khuen a bankszabadalomról. A képviselőház mai ülésén felszólalt Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök és visszavonta a bankprovizóriumról beterjesztett javaslatot. Indítványozta, hogy a legközelebbi ülés napirendjére a bankszabadalom meghosszabbításáról szóló javaslatot tűzzék ki. A miniszterelnök indítványát elfogadták és az elnök javaslatára elhatározták, hogy a közbeeső ünnepnapok miatt a Ház legközelebbi ülését hétfőn tartja.

Reng a föld.

— Vidékek pusztulása. —

(Saját tudósítónktól.) A seizmográfok távolbaérzését megerősítette a táviró. Kis-Ázsiában, *Turkesztán vidékén* volt a földrengés, órákig pusztító, romboló földindulás, amiről a *Délmagyarország* tegnap már hírt adott. A messze kulturátlan vidékről ezideig csak hiányos jelentések érkeztek. Mindössze annyi állapítható meg, hogy *Taskendben* és *Vjernyiben* rengeteg ház bedőlt, de hogy hány ember pusztult el a romok alatt, arról még nem érkezett pontos jelentés. A katasztrófa méretét nem lehet sejtetni sem. A most érkezett táviratok kisebbnek tüntetik föl a katasztrófát és *negyven halottól beszélnek*. De nem lehetetlen, hogy a legközelebbi órákban borzalmas méretekkel táruul föl a pusztulás képe. Napok kellenek hozzá, amíg ezen a kulturátlan vidéken földelíthetik a pusztulás rémes panorámáját.

A ma érkezett jelentések így szólnak:

Taskend, január 5.

Vjernyi hivatalos jelentések szerint a földrengés még nem szűnt meg, a földlökések azonban gyöngébbek. *Tíz katona megsebesült*, egy pedig meghalt. *A lakosok közül negyvenen életüket veszítették és sokan megsebesültek*. A külső város agyagsárpítményei beomlottak. *Sok száz család hajléktalan*. A belvárosban majdnem az összes épületek megrongálódtak, különösen a két gimnázium és a kormányzó palotája. A csapás, amely a várost sújtotta, mégsem olyan nagy, mint 1887-ben, mert azóta a kéépítmények helyébe mindenütt faépítmények kerültek.

Taskend, január 5.

Wjernyiből jelentik, hogy a földrengés még mindig tart. Apró lökések folyton észlelhetők még. Egy nagy ház összedült. Egy ember meghalt, tíz súlyosan megsebesült. Az első földlökések éjjeltájban voltak észlelhetők. *A város összes házai bedőltek*. Egy házban negyven ember halt meg. Körülbelül százhusz ember súlyosan megsebesült. *Mentőakciónak szó sincs*. A hatóság és a lakosság szinte közömbös. A földrengés iránya kelet-nyugati volt. A lakosság, amikor a földlökések megismétlődtek, esztévesztve, meztelenül rohant a szabadba. Részleteket a katasztrófáról még nem lehetett küldeni, mert az összes telefon- és táviró-összeköttetés Európával megszakadt.

Eszék, január 5.

Ma reggel két óra ötvenhárom perckor itt meglehetősen heves földrengés volt érezhető északdéli irányban. A földrengés két percig tartott és földalatti moraj kísért. A könnyen elmozditható tárgyak mozogtak.

*

A seizmográfikus jelzéseken kívül eddig jóformán alig kapott más értesítést a világ a megtörtént katasztrófa borzalmas méreteiről. Többről nem tudunk, többől nem szólnak a táviratok, minthogy *Kis-Ázsiában történt a katasztrófa* és néhány városban megindultak a házak. Ebben az ismeretlenségben, ebben a bizonytalanságban mindenestre érdekesek lesz-